

Приче Соломонове

Сврха и тема

¹ Мудре приче* Соломона, Давидовог сина, цара Израиља:

² да се стекну мудрост и укор,
поука разумним речима;

³ да се прими укор,
размишља о правди, о праведности и
честитости;

⁴ да се разборитост лаковернима, знање
и домишљатост младима.

⁵ Нека слуша ко је мудар и нека још више схвати,
нека учени добије мудар савет:

⁶ да проникне поуку, загонетку,
речи мудрих и њихове приче.

⁷ Знање отпочиње богобојазношћу,
а мудрост и прекор будале презиру.

Увод: позив на прихватање мудрости

Упозорење на позив грешника

⁸ Сине мој, послушај поуку оца свога
и мајке своје савет не одбацуј.

⁹ Јер, они ће бити прелепи венац на твојој глави
и привесци око твога врата.

¹⁰ Сине мој, ако ли те грешници заводе,
ти не пристај.

¹¹ Кажу ли: „Хајде с нама,
у заседу да легнемо, крв невиног
и недужног хајде да вребамо!

* **1:1** Или: *пословице, мудре изреке.*

- 12 Хајде да их попут Света мртвих[†] прогутамо,
и живе и једре, као оне што у раку иду.
- 13 Покупимо сва добра, све благо!
Накрцајмо своје куће пленом!
- 14 Са нама ћеш добитак да делиш,
нек нам свима буде једна кеса.“
- 15 Сине мој, немој ићи путем с њима,
не дај нози на њихове стазе.
- 16 Јер им ноге ка злу трче
и срљају да крв лију.
- 17 Узалуд се шири мрежа
наочиглед птице.
- 18 Али они чекају у заседи крв своју,
вребају свој живот.
- 19 Такве су стазе сваког ко граби непоштен добитак,
живота коштају.

Мудрост прекорева

- 20 Мудрост по улицама виче,
по трговима диже глас свој;
- 21 по раскршћима, у највећој вреви објављује,
на улазима градских врата казивања своја даје:
- 22 „Докле ћете, лаковерни, волети лаковерност;
докле ћете, ругачи, у ругању уживати;
докле ћете, тупоглави, мрзети знање?
- 23 Обратите се по прекору моме.
Ево, излићу вам духа свога,
објавићу вам своје речи.
- 24 Јер ја сам вас звала, а ви сте се оглушили,
пружала сам руку, а нико марио није;
- 25 све моје савете сте занемарили
и прекоре моје нисте прихватили.

[†] 1:12 У изворном тексту *Шеол*, или *подземље*, где пребивају душе умрлих.

- 26 Сада ћу се и ја смејати пропасти вашој,
ругаћу се кад буде дошла страхота ваша;
27 кад ваша страхота прође као разарање
и пропаст ваша као олуја када хучи,
када вас задесе мука и невоља.
- 28 Тада ће ме звати, а ја се нећу одазивати,
тражиће ме жељно ал' ме неће наћи.
29 Зато што су мрзели знање
и нису изабрали богобојазност;
30 мој савет нису послушали
и одбацили су сваки мој прекор.
31 Зато ће јести плод свог пута,
прејешће се савета својих.
32 Јер лаковерне ће упропастити отпадништво,
а будале сатрће лакомисленост.
33 А ко мене слуша живеће спокојно,
сигуран, без бојазни од недаћа.“

2

Благодати мудрости

- 1 Сине мој, прихватиш ли моје речи
и у себи сачуваш заповести моје;
2 тад пажљиво слушај мудрост
и срцем тежи да разумеш.
3 Ако призовеш проницљивост
и завапиш разборитости;
4 потражиш ли то као сребро,
трагаш ли за тим као за скривеним благом;
5 онда ћеш знати за богобојазност
и наћи ћеш богопознање.
6 Јер Господ мудрост даје,
знање и разборитост из његових су уста.

7 Он праведнима сабира истинску мудрост,
штит је онима што честито живе,

8 да заштити стазе праведности
и сачува пут верујућих својих.

9 Онда ћеш разумети праведност, правду и честитост,
баш сваку стазу ваљану.

10 Онда ће ти мудрост доћи у срце
и знање биће мило души твојој;

11 домишљатост ће бдети над тобом
и разборитост чуваће те.

12 Избавиће те од пута изопаченог,
од оних што изопачено говоре,

13 од оних који напуштају праведну стазу
да би корачали стазама мрака,

14 од оних који се радују када чине зло
и кличу изопачености зла,

15 којима су стазе покварене,
а богазе искварене.

16 Избавиће те од блуднице,
од успаљенице слаткоречиве,

17 оне што напушта мужа младости своје
и заборавља завет Бога свога.

18 Њена кућа тоне у смрт,
а стазе њене међу покојне.

19 Не враћа се нико ко јој оде,
не домогну се стаза живота.

20 Зато ти иди путем добрих људи,
држи се стаза праведника.

21 Јер ће земљу праведници наследити
и беспрекорни ће у њој пребивати.

- 22 А зли ће се из земље истребити,
невернике ће почупати из ње.

3

Благодати мудрости

- 1 Сине мој, поуку моју не заборављај
и у срцу чувај заповести моје,
2 јер ће ти продужити дане и године живота,
мир ће ти придодати.
- 3 Милост и истина нека не одлазе од тебе.
Вежи их око врата,
упиши их на плочу срца!
- 4 И тад ћеш наћи милост и наклоност
и у Божијим и у људским очима.
- 5 У Господа поуздај се свим срцем својим
и немој се ослањати на мудрост своју.
- 6 Мисли на њега на својим путевима
да би твоје стазе учинио равним.
- 7 У очима својим немој бити мудар,
бој се Господа и бежи од зла.
- 8 То ће ти телу донети здравље,
кости ће ти подмладити.
- 9 Дај част Господу својим добрима
и првинама свега што си стекао.
- 10 Тада ће се обилно напунити амбари твоји,
преливаће се широм каце твоје.
- 11 Сине мој, не узимај олако Господњи одгој,
и не клони када те он кори,
12 јер Господ кори оног кога воли,

баш као и отац сина у коме му је милина.

- 13 Како је благословен човек који је нашао мудрост,
човек који је добио разборитост!
- 14 Јер је она драгоценија него добит од сребра,
корист је њена од злата већа.
- 15 Вреднија је од драгуља
и равна јој нису сва уживања твоја.
- 16 У десници њеној је дуги живот,
а у њеној левици су богатство и углед.
- 17 Пuteви су њени путеви благи
и све њене стазе су мирне.
- 18 Она је дрво живота онима који је се држе
и благословени су они који су чврсто прионули
уз њу.
- 19 Мудрошћу је Господ утемељио земљу
и разборитошћу је поставио небеса.
- 20 Знање је његово провалило бездане
и облаци су прокапали росом.
- 21 Сине мој, не скрећи поглед са тога
и очувај истинску мудрост и домишљатост;
- 22 биће то живот твојој души
и привезак око твога врата.
- 23 Тада ћеш спокојно корачати својим путем
и нога се твоја неће спотакнути.
- 24 Кад починеш, нећеш се бојати,
када легнеш слатко ћеш да спаваш.
- 25 Нећеш се бојати кад страхота бане,
када зликовачко разарање дође.
- 26 Јер ће Господ поред тебе бити
и чуваће твој корак од замке.

- 27 Не ускраћуј помоћ невољницима
када су ти руке кадре да учине.
- 28 Немој рећи своме ближњем –
„Сутра дођи и даћу ти“ –
када имаш то код себе.
- 29 Не смишљај злобу ближњему своме,
јер он са тобом спокојно живи.
- 30 Не свађај се с било киме без разлога
ако ти није нанео зло.
- 31 Не завиди насилнику
и не бирај било коју од стаза његових.
- 32 Јер је Господу одуран покварењак,
а близак је с честитима.
- 33 На кући је зликовачкој Господње проклетство,
а његови благослови на кући праведника.
- 34 Ругачима Бог се руга,
а понизнима исказује милост.
- 35 Мудри људи наследиће углед,
а безумнима следује срамота.

4

Задобиј мудрост по сваку цену

- 1 Децо, послушајте очев прекор
и будите пажљиви да се научите из поуке.
- 2 Јер ја вам добар савет дајем,
стога не запостављајте поуку моју.
- 3 Јер ја сам био очев син
и мили јединац мајке своје.
- 4 Он ме је учио и говорио ми:
„Нека ти срце прионе чврсто уз речи моје,
држи се мојих заповести и живећеш.
- 5 Стичи мудрост! Стичи разумевање!

- Не заборављај и не отуђуј се од онога што ти казујем.
- ⁶ Не напуштај мудрост и она ће те чувати,
воли је и браниће те.
- ⁷ Мудрост је најважнија! Стичи мудрост!
Са свом својом стечевином ти стичи разумевање.
- ⁸ Уздижи је и уздигнуће те,
величаће те јер си је пригрилио.
- ⁹ Прелепи венац ће ти ставити на главу,
даће ти славну круну.“
- ¹⁰ Сине мој, послушај и прихвати речи моје
и много ће година живота твога бити.
- ¹¹ Упућујем те путем мудрости
и праведним те стазама водим.
- ¹² Ноге ти неће клецати док ходаш
и нећеш посртати док будеш трчао.
- ¹³ Држи се опомене и не напуштај је.
Брани је, јер ти је она живот.
- ¹⁴ Не иди стазом покварењака
и не следи пут зликоваца.
- ¹⁵ Клони га се и не иди њиме,
окрени се од њега и иди даље!
- ¹⁶ Јер они не спавају ако зло не нанесу,
сан им је украден ако кога не саплету.
- ¹⁷ Јер они једу хлеб безакоња
и насиља вино пију.
- ¹⁸ А стаза је праведника попут светла зоре које осваја
и светли док дан не осване.
- ¹⁹ Док је стаза покварених мрачна,
па они и не знају о шта се све спотичу.
- ²⁰ Сине мој, пази на моје речи
и приклони ухо своје казивањима мојим.

- 21 Нека се не одмичу од очију твојих
и чувај их усред срца свога.
- 22 Јер су оне живот онима што их нађу
и здравље су целом телу њиховоме.
- 23 Од свега што се чува ти највише чувај срце своје,
јер су у њему извори живота.
- 24 Од себе одбаци непоштен говор
и обману усана далеко баци од себе.
- 25 Очи твоје нек гледају право,
испред себе ти прикуј свој поглед.
- 26 Поравнај стазу корака свога
и безбедни ће бити сви твоји путеви.
- 27 Не скрећи ни десно ни лево
и корак свој уклони од зла.

5

Упозорење против прелјубе

- 1 Сине мој, пази на моју мудрост
и послушај добро разборитост моју,
- 2 домишљатост да очуваш
и уста да ти очувају знање.
- 3 Јер са усана блуднице мед цури,
заводљиве речи мекше од уља.
- 4 Али на крају је као пелен горка
и оштра као мач двосекли.
- 5 Ноге јој силазе у смрт,
до Света мртвих ноге јој допиру.
- 6 Она не мари за пут живота,
стазе јој врлудају, а она то не зна.
- 7 Зато ме послушајте, децо,
и не одступајте од онога што вам казујем.
- 8 Заобићи је надалеко
и не примичи се улазу њене куће,

- 9 да не би другима дао образ свој
и окрутном човеку године своје;
- 10 да туђинци не би испили ти снагу
и труд ти остао у кући туђина;
- 11 да не би кукао на своме свршетку
када ти пропадну и тело и здравље.
- 12 И ти ћеш рећи: „Како сам мрзео опомену,
док ми је срце презирало укор.
- 13 Нисам слушао глас свога учитеља,
нисам послушао васпитаче своје.
- 14 Умало нисам пао у свакојакo зло
усред збора и усред заједнице.“
- 15 Пиј воду са свога бунара,
жубор воду са извора свога.
- 16 Зар ће се разливати извори твоји по пољима
и потоци воде по трговима?
- 17 Нека они буду само твоји,
а не туђинаца што су са тобом.
- 18 Да је благословен извор твој!
Радовао се ти са женом младости своје!
- 19 Она ти је кошута вољена и срна мила.
Наслађуј се увек грудима њеним,
љубављу њеном се опијај стално.
- 20 Зашто би се опијао, сине мој,
са прељубницом и грлио недра туђе жене?
- 21 Јер су сви човекови путеви пред Господњим очима
и он их одмерава.
- 22 Покварењака ће поробити кривице његове,
биће спутан везама његовог греха.
- 23 И умреће, јер није имао одгој,
застраниће због величине своје будалаштине.

6

Упозорење против безумља

- ¹ Сине мој, ако јамчиш за ближњег свог
и руку си пружио туђинцу;
- ² везан си речима уста својих,
обавезан својим обећањем.
- ³ Ти онда учини ово, сине мој, да слободан будеш,
јер си допао рукама свог ближњег:
Иди, понизи се
и салећи ближњег свог!
- ⁴ Не дај сна очима својим
и својим капцима да дремају.
- ⁵ Отми се као срна ловцу,
као птица из руку птичара.
- ⁶ О, лењивче, иди мраву,
сагледај његове путеве и постани мудар!
- ⁷ Он нема ни војводу,
ни заповедника, ни владара,
- ⁸ али спрема себи храну током лета,
током жетве скупља себи јело.
- ⁹ О, лењивче, докле ћеш да пландујеш,
када ћеш од сна да се пренеш?
- ¹⁰ Још мало снова, још мало дремежа,
још мало доконо да склопиш руке;
- ¹¹ и доћи ће твоје сиромаштво као скитница
и немаштина као насилник.
- ¹² Ништарија и покварењак се скита
и непоштено говори;
¹³ намигује својим очима,
подгуркује ногама,
упире прстима;

- 14 изопачености су му у срцу,
сваког часа смишља зло и уноси раздор.
15 Зато ће ненадано стићи његова пропаст,
у трену ће бити сломљен, а лека му неће бити.
- 16 Шест је ствари које Господ мрзи
и седам му се души огадило:
17 очи узносите,
језик лажљив,
руке које лију невину крв;
18 срце што смишља опаке науме,
ноге што срљају и на зло су брзе;
19 Лажљив сведок што лаже чим зине
и ко сеје раздор међу браћом.

Упозорење против прелјубе

- 20 Сине мој, држи заповест оца свога
и не заборављај поуку мајке своје.
21 Везуј их истрајно за срце своје
и обмотај око свога врата.
22 Водиће те док будеш ходао,
чуваће те док будеш спавао
и говориће ти када се пробудиш.
23 Јер је заповест светиљка и поука је светло,
а прекори одгоја стаза су живота.
24 Чуваће те од опаке жене,
од ласкавог језика жене прелјубнице.
- 25 Не пожели у свом срцу њену лепоту,
не дај да те погледом опчини;
26 јер због блуднице човек спадне на комад хлеба
и туђа жена лови драгоцену душу.
27 Може ли човек да у недра жеравицу стави,
а да му се одећа не запали?

- 28 Може ли човек да хода по угљу врелом,
а да не опече стопала своја?
- 29 Тако је и са оним ко одлази жени свога ближњег,
неће проћи некажњено сваки који је се дотиче.
- 30 Људи не срамоте лопова када краде
да насити своју душу, јер је гладан;
- 31 али кад ухваћен буде, надокнадиће седмоструко,
даће свако добро из куће своје.
- 32 Безуман је ко са женом прељубу чини,
а то ради онај ко сатире самог себе.
- 33 Такав допада и рана и срама,
његова се брука неће избрисати.
- 34 Због љубоморе је муж гневан
и нема милости у дану освете.
- 35 Он не гледа ни на какав откуп,
не пристаје ни на велик мито.

7

Упозорење против прељубнице

- 1 Сине мој, држи се мојих речи
и заповести мојих, у себи их чувај.
- 2 Моје заповести чувај и живећеш,
поуку моју ко зеницу свога ока.
- 3 Вежи их око прстију својих,
упиши их на плочу срца!
- 4 Мудрости кажи „Сестро моја!“
и „рођеном“ проницљивост зови;
- 5 да те чувају од жене туђинке,
од прељубнице слаткоречиве.
- 6 Елем, на прозору куће своје,
кроз решетке гледао сам,

7 посматрао сам лаковерне
и међу младићима запазио безумнога момка.

8 Пролазио је улицом, поред њеног угла
и ишао према њеној кући,

9 поткрај дана, кад је сумрак,
усред ноћи и помрчине.

10 И гле, пресрете га жена у одећи блуднице
и превејаног срца;

11 нападна, јогунаста,
ноге је у кући не држе;

12 сад је на улици, сад је на тргу,
на сваком угла вреба у заседи.

13 И зграби га, пољуби га без стида на лицу
и рече му:

14 „Имам кући месо жртава мира,
јер сам данас испунила завете своје.

15 Зато сам изашла да те сретнем,
баш тебе да тражим.
И нашла сам те.

16 Свој сам кревет украсила засторима,
шареним ланом из Египта;

17 смирном, алојом и циметом
лежај сам намирисала.

18 Дођи! До јутра се опијајмо љубављу својом.
Хајде да се наживамо у љубави!

19 Јер муж није у кући својој,
на далеки пут је отишао;

20 са собом је понео кесу с новцем
и неће доћи кући до дана пуног месеца.“

21 Тако га је намамила својом уверљивом причом,
наговорила га својим заводљивим уснама.

- 22 И он је одмах кренуо за њом,
као во на клање ишао је
и као безумник окован за казну;
23 док му стрела не прободје јетру,
као птица што у замку срља
он и не зна да ту главу губи.
- 24 Зато ме послушајте, синови,
и пазите на оно што вам говорим!
25 Нека ти срце не застрани на путеве њене
и не лутај по њеним стазама.
26 Јер многе смртно рањене је оборила
и нема броја људима које је побила.
27 Кућа је њена на путевима за Свет мртвих,
а они силазе у одаје смрти.

8

Мудрост позива

- 1 Зар то мудрост не позива,
не диже ли разборитост глас свој?
2 Ено је на узвишицама, покрај пута,
на раскршћима се поставила;
3 на капијама, на улазима у град,
на улазним вратима она виче:
4 „Људи, вас дозивам
и глас дижем целом човечанству!
5 Разборитости се научите, лаковерни људи,
уразумите срце, неразумни.
6 Слушајте, јер ја објављујем драгоцене ствари,
честите ће бити изреке усана мојих.
7 Баш истину казиваћу
јер је злоба мрска уснама мојим.
8 Праведне су све речи мојих уста
и нема у њима изопачености и непоштења.

- 9 Све су оне јасне разборитом
и исправне онима што знање стичу.
- 10 Прихватите поуку моју, а не сребро,
изаберите знање пре него суво злато.
- 11 Јер је мудрост од драгуља боља
и сва јој уживања ни принети нису.
- 12 Ја, мудрост, с разборитошћу живим,
проналазим знање и домишљатост.
- 13 Богобојазност значи мрзети зло,
јер ја мрзим бахати понос,
пут злобе и уста покварена.
- 14 У мени је савет, поуздана мудрост.
У мени је умност, ја имам снагу.
- 15 Цареви владају уз моју помоћ
и владари деле правду.
- 16 Главари, кнезови и све праведне судије
владају уз моју помоћ.
- 17 Ја волим све који воле мене,
налазе ме сви који ме помно траже.
- 18 Част, иметак, трајно благостање
и праведност су са мношћем.
- 19 Од злата, од сувога злата је род мој бољи,
и добит моја боља од пробраног сребра.
- 20 Ја ходам путем праведности
и посред стаза правде,
- 21 да онима који ме воле дам наследство
и њихове ризнице напуним.
- 22 Мене је имао Господ на почетку његовог пута,
још пре дела својих древних.
- 23 Постављена сам од давнина,
од искона, пре постања земље.
- 24 Рођена сам кад бездана још није било,

- када није било ни извора обилних вода.
- 25 Пре планина постављених
и пре брда рођена сам,
- 26 док још земљу он створио није,
ни поља, ни прво тло света.
- 27 Када је створио небеса, ја сам била тамо,
када је оцртавао хоризонт над лицем бездана;
- 28 када је горе учвршћивао облаке
и када су набујали извори бездана;
- 29 када је мору поставио његове обале,
како вода не би прелазила његову заповест,
и када је означио темеље земљине.
- 30 Била сам уз њега као градитељка,
била сам му радост свакодневна,
веселила се пред њим стално;
- 31 веселила се по свету, по његовој земљи
и радовала се са потомцима људи.
- 32 Зато ме, децо, послушајте.
О, како су благословени они који се држе мојих
путева!
- 33 Послушајте поуку моју,
радите мудро и не одбацујте је.
- 34 Како је благословен човек који ме слуша,
који свакодневно бдије на мојим вратима
и пази на доврацима врата мојих!
- 35 Јер ко мене нађе, нашао је живот
и добио наклоност Господњу.
- 36 Али ко мене не нађе, себи самом шкоди,
а сви који ме мрзе воле смрт.“

9

Позив мудрости и лудости

- ¹ Мудрост је кућу своју сазидала
и за њу седам стубова исклесала.
- ² Поклала је своју стоку, вино своје зачинила,
своју трпезу поставила;
- ³ послала је слушкиње своје
и позива са највиших градских места:
- ⁴ „Нека овде сврати ко год је лаковеран!“
- А безумноме говори:
- ⁵ „Дођите, једите моју храну
и пијте вино које сам зачинила!
- ⁶ Оканите се лаковерја и живећете,
напредујте разумним путем.“
- ⁷ Срамоту на себе навлачи ко подсмевача саветује,
себи шкоди онај ко кори зликовца.
- ⁸ Не прекоревај подсмевача да те не би замрзео,
прекоревај мудрог и волеће те.
- ⁹ Реци мудрог и биће мудрији,
поучи праведнога и ученији ће бити.
- ¹⁰ Мудрост отпочиње богобојазношћу
и знање познавањем Светог.
- ¹¹ Са мношћем ће се дани твоји умножити
и година твог живота биће много.
- ¹² Ако си mudar, mudar си за своје добро,
а ако си подсмевач, то ти је на терет.
- ¹³ Безумље је жена горопадна,
лаковерна и ничем поучена.
- ¹⁴ Она седи на вратима своје куће,
на градским узвишењима,
- ¹⁵ довикује онима што путем пролазе
и стазама својим право иду:
- ¹⁶ „Нека овде сврати ко год је лаковеран!“

А безумноме говори:

¹⁷ „Слатке ли су украдене воде,
укусан ли је хлеб из потаје!“

¹⁸ Али он не зна да су тамо покојници,
да су њене званице у дубинама Света мртвих.

Приче Соломонове

10

¹ Мудре приче Соломона:
Мудар син радује свог оца,
а безуман син је жалост мајци својој.

² Бескорисно је непоштено богатство,
а праведност избавља од смрти.

³ Не да Господ да је гладна душа праведника,
а жудњу зликовца одбацује.

⁴ Сиромах је ко год ради рукама лењивим,
а богатство стичу руке марљивих.

⁵ Мудар је син који лети сакупља,
а срамотно ради син што о жетви спава.

⁶ Благослови су над главом праведника,
а уста зликоваца насиље скривају.

⁷ Блажено је сећање на праведника,
а спомен на зликовца ће иструлити.

⁸ Човек мудрог срца прихвата заповести,
а блебетава безумник ће сатрвен бити.

⁹ Спокојно живи ко честито живи,

а ко накарадно живи биће разоткривен.

- 10 Јад задаје ко оком намигује,
а блебетало ће сатрвено бити.
- 11 Уста су праведникова врело живота,
а уста зликоваца насиље скривају.
- 12 Мржња замеће свађу,
а љубав све грехе покрива.
- 13 Мудрост ћеш наћи на уснама оштроумног,
а батина је за леђа безумнога.
- 14 Мудри људи сабирају знање,
а брбљива уста близу су пропасти.
- 15 Богатство је богатоме попут утврђења,
а сиромасима сиромаштво њихово попут
рушевине.
- 16 Праведнику је живот награда,
а казна за грехе накнада зликовцу.
- 17 На стази живота је онај ко пази на опомену,
а тумара онај ко не мари за укор.
- 18 Безумник је ко прикрива мржњу лажљивим
уснама,
а шири клевету.
- 19 Кад је речи много, грех је неизбежан;
разборито чини онај ко заузда уста.
- 20 Сребро је пробрано праведников језик,
а срце зликовца мале је вредности.

- 21 Многе хране уста праведника,
а безумни гину због безумља.
- 22 Господњи благослов обогаћује
и тегобу са собом не носи.
- 23 Злобнику је злоба ко забава,
а мудрост је за промишљеног.
- 24 Зликовца стиже оно чега се боји,
а праведном се жеља испуњава.
- 25 Као кад прохуји вихор ветар, тако ни зликовца
нема,
а праведникови темељи су вечни.
- 26 Као сирће зубима и дим очима,
такав је ленштина ономе ко га упусти.
- 27 Богобојазност умножава дане,
а године зликоваца ће се скратити.
- 28 Праведни се радују у нади,
а нада ће злобних да исхлапи.
- 29 Пут Господњи је тврђава честитоме,
а пропаст за злотворе.
- 30 Праведника неће довека пољуљати,
а злотвори неће населити земљу.
- 31 Мудрошћу рађају уста праведника,
а језик ће развратника ишчупан да буде.
- 32 Уживање није страно праведним уснама,

а ни разврат устима зликовца.

11

¹ Господу су гадне теразије лажне,
а тегови тачни њему су милина.

² Када гордост дође, дође и срамота,
а мудрост је у кротким људима.

³ Честитост води поштене,
а невернике упропашћује дволичност њихова.

⁴ Нема користи од богатства у дан гнева,
а праведност од смрти избавља.

⁵ Праведност беспрекорном пут равна,
а злобник пада због злобе своје.

⁶ Праведност избавља непорочне,
а покварени се хватају у жудњи.

⁷ Када умре покварењак, умире и нада,
пропада му надање у снагу.

⁸ Од невоље је избављен праведник,
а зликовац стиже на његово место.

⁹ Безбожник устима руши ближњег свога,
а знање спасава праведника.

¹⁰ У напретку праведника град се радује,
а од среће кличе када страдају зликовци.

¹¹ Благословом честитих град се уздиже,
а руши се због уста покварених.

- 12 Безуман је ко презише ближњег свога,
а разборит човек ћути.
- 13 Клеветник се скита и открива тајне,
а ко је верног духа тај ћути о томе.
- 14 Народ пропада где нема мудрог савета,
и успех је у многим саветницима.
- 15 Злопати се онај ко јамчи за туђинца,
а безбедан је човек који мрзи да јамчи.
- 16 Благонаклона жена завређује част,
а окрутни људи благо освајају.
- 17 Милостив човек чини добро души својој,
а силник самом себи шкоди.
- 18 Покварењак задобија непоштену надницу,
а ко сеје правду добија поштену надницу.
- 19 Живот даје стамена праведност,
а у смрт хрли онај што зло чини.
- 20 Господу је гадно срце покварених,
а уживање су му људи беспрекорног пута.
- 21 Несумњиво је да зликовац неће проћи некажњено,
а потомци праведника биће избављени.
- 22 Лепа жена која се одрекла памети,
златна је брњица на њушци крмаче.
- 23 Жеља праведника је само на добро,
а гневна је нада зликоваца.

- 24 Неко просипа, а опет има више,
а неко чува и не да шта би требало, па ипак
осирوماши.
- 25 Дарежљива душа биће награђена
и напојен онај који друге поји.
- 26 Људи куну оног ко задржава жито,
а благослов дају оном што га продаје.
- 27 Ко предано тражи добро, тражи наклоности,
а ко трага за злом, оно га и стиже.
- 28 Пашће свако ко се узда у своје богатство,
а пупиће праведници ко зелена грана.
- 29 Ко запустити породицу наследиће ветар,
безумник ће бити слуга срцу мудром.
- 30 Плод праведника је дрво живота
иудар је онај који задобија душе.
- 31 Гле, већ је и праведник на земљи награђен,
а камоли злочинац и грешник неће бити!

12

- 1 Ко воли опомену воли знање,
а простак је ко презире укор.
- 2 Добар човек добија Господњу наклоност,
а он проклиње човека који прави сплетке.
- 3 Поквареношћу се нико неће учврстити,
а корен је праведника непоколебљив.

- 4 Честита је жена круна мужу своме,
а жена раскалашна му је као трулеж у костима.
- 5 Праведни су науми праведника,
а савети покварених су обмана.
- 6 Речи злих људи крв вребају у заседи,
а честити се устима својим ослобађају.
- 7 Зликовци се руше и више их нема,
а дом праведника истрајава.
- 8 Човек се цени према разборитости својој,
а срце покварењака биће презрено.
- 9 Бољи је неугледан човек, а са слугом,
него онај што уздиже себе, а нема да једе.
- 10 Праведник се брине и за добро својих животиња,
а злобници су окрутни и кад се смилују.
- 11 Изобиље хране има онај који своју земљу ради,
а шупљоглавац тежи безвредним стварима.
- 12 Злобник жуди за злим пленом,
а корен праведника је плодоносан.
- 13 Злобнику је замка у греху усана,
а праведник се клони невоље.
- 14 Човек се насити добра плодом уста својих
и врати му се све што рукама ради.
- 15 Безумник сматра да живи исправно,
али је мудар онај ко слуша савет.

- 16 Безумников се гнев одмах препозна,
а ко је обазрив покрива срамоту.
- 17 Кад верни сведок сведочи, он објављује правду,
а лажљиви сведок обмањује.
- 18 Има људи који говоре несмотрено као да боду
мачем,
а језик мудрих лечи.
- 19 Истинољубива уста ће довека утврђена бити,
а лажљиви језик ће нестати док трепнем.
- 20 Обмана је у срцу оних што смишљају зло,
а радост следује оне што зову на мир.
- 21 Праведника не сналази никаква невоља,
а зликовци су пуни немира.
- 22 Лажљиве су усне одурне Господу,
а милина су му истинотворци.
- 23 Обазрив човек не открива знање,
а срце будаластих разглашава безумље.
- 24 Рука марљивих људи ће владати,
а ленштина мора да робује.
- 25 Срце што стрепи повија човека,
а добра реч га ведри.
- 26 Праведник бира себи пријатеља,
а неправеднике заводи пут њихов.
- 27 Нема печења за ленштину,

човеку је благо марљивост његова.

- ²⁸ Живот је на путу праведности
и нема смрти на њеној стази.

13

- ¹ Мудар син *прихвата* очево васпитање,
а подругљивац не слуша укор.
- ² Човек се насити добра од плода уста својих,
а покварењаци су гладни насиља.
- ³ Ко год чува уста своја чува живот свој,
а пропаст следује ономе ко шири своје усне.
- ⁴ Душа ленштине је гладна, али нема ништа,
а душа се марљивих људи нахрани.
- ⁵ Праведник мрзи лаж,
а злобник одурно и срамно поступа.
- ⁶ Праведност чува пут честитог,
а неправда обара грешника.
- ⁷ Неко себе представља богатим, али нема ништа,
а неко себе представља сиромашним, а пребогат је.
- ⁸ Човек богатством откупљује душу своју,
а сиромаш и не чује претњу.
- ⁹ Светло праведника блешти,
а светиљка зликоваца гасне.
- ¹⁰ Бахатост једино раздор изазива,
а мудрост је код оних који примају савет.

- 11 Нагло стечено богатство се умањује,
а увећава се оно сакупљано радом.
- 12 Дуготрајно надање жалости срце,
а испуњена жеља је као дрво живота.
- 13 Ко презире реч себи самом шкоди,
а ко страхује од заповести награђен ће бити.
- 14 Мудрачева поука врело је живота
и одвраћа од смртних замки.
- 15 Проницљивост стиче наклоност,
а пут неверних је непромењив.
- 16 Сваки обазрив човек ради према знању,
а безумни шири безумље.
- 17 Гласник зла у зло пада,
а сведок истине лечи.
- 18 Сиромаштво и срамота стижу оног ко не мари за
опомену,
а почашћен ће бити онај ко прихвата укор.
- 19 Слатка је души жеља испуњена,
а безумнику је мрско да се од зла одврати.
- 20 Биће мудар ко иде с мудрима,
а настрадаће ко се дружи с безумнима.
- 21 Грешнике пропаст прогони,
а праведници су добром награђени.
- 22 Добар човек оставља наследство унуцима,

а грешникова се добра чувају за праведника.

²³ Обиље је хране на неузораном пољу сирوماха,
али га неправда односи.

²⁴ Ко свој прут штеди мрзи свога сина,
а воли га ко га на време кори.

²⁵ Када једе, праведнику се душа наједе,
а стомак зловника остаје гладан.

14

¹ Свака мудра жена кући своју кућу,
а безумна је жена раскућује рукама својим.

² Господа се боји ко честито живи,
а презире га онај ко покварено живи.

³ Безумников говор је батина за леђа његова,
а мудре чувају уста њихова.

⁴ Где волова нема и јасле су чисте,
у снази је вола обиље плодова.

⁵ Веран сведок не говори лажи,
а лажљиви сведок одише лажима.

⁶ Подругљивац мудрост тражи и не налази је,
а поучен човек знање проналази лако.

⁷ Иди од безумника,
од њега нећеш чути паметне речи.

⁸ Мудрошћу обазрив човек схвата пут свој,
а безумље безумних је обмана.

- 9 Безумници се ругају греху,
а међу честитима је добра воља.
- 10 Срцу је позната горчина његова
и туђинац не дели његово весеље.
- 11 Кућа ће зловника бити разорена,
а шатор праведника ће процветати.
- 12 Неки пут пред човеком као да је прав,
али завршава на путевима смрти.
- 13 Срце боли и у смеху,
а и радост на свом крају понекад је жалост.
- 14 Својих ће се путева наситити отпадник,
а и добар човек биће *сит* од својих.
- 15 Лаковерни свачему верује,
а обазрив пази на свој корак.
- 16 Мудар се човек боји греха, клони га се,
а немудар је распојасан, у себе сигуран.
- 17 Будаласто ради човек који брзо плане,
а и сплеткарош је омражен.
- 18 Лаковерним следује безумље,
а обазриви се знањем ките.
- 19 Пред добрим ће се људима зловници клањати
и покварењаци пред вратима праведних.
- 20 И суседу своме мрзак је сиромас,
а много је оних што воле богатога.

- 21 Грешан је човек што презиरे ближњег свога,
а благословен је онај који је наклоњен
понижнима.
- 22 Не застрањују ли сплеткароши?
Милост и истина онима што добро смишљају.
- 23 Од сваког *вреднога* рада долази зарада,
а од празних прича само оскудица.
- 24 Мудрима је круна њихово богатство,
немудрост је немудрог глупава.
- 25 Истинољубив сведок спасава животе,
а лажљиви слаже чим зине.
- 26 У богобојазности је поуздање јаком
и уточиште деци његовој.
- 27 Врело је живота богобојазност
и одвраћа од смртних замки.
- 28 Царева је слава у мноштву народа,
а кад живља нема, тад владар пропада.
- 29 Ко се споро срди врло је разборит,
а ко брзо плане велича безумље.
- 30 Здраво срце – здраво тело;
љубомора – трулеж у костима.
- 31 Ко тлачи убогог срамоти му Саздаатеља,
а слави га онај што се убогом смилује.
- 32 Опаки ће срушен бити опакошћу својом,
а праведник и у смрти уточиште има.

³³ Мудрост почива у срцу разумног човека,
чак је и у нутрини безумника обелодањена.

³⁴ Праведност уздиже народ,
а грех је срамота народу.

³⁵ Цар поштује слугу што честито ради,
а гневан је на онога што ради срамотно.

15

¹ Благи одговор утишава гнев,
а груба реч покреће јарост.

² Језик мудрих добро влада знањем,
а уста безумних бљују безумљем.

³ Господње су очи на свакоме месту,
мотрећи на зло и на добре.

⁴ Здрав је језик ко дрво живота,
а дух слама језик поган.

⁵ Безумник презире опомену свога оца,
а разборит је ко мари за укор.

⁶ Велико је благо у дому праведника,
а зловнику је мука да заради.

⁷ Знање расипају уста мудрих људи,
што не чини срце безумника.

⁸ Гадна је Господу жртва зликоваца,
молитва честитих њему је милина.

⁹ Господу је мрзак пут зловника,

а воли онога који правду следи.

10 Немило је поучење за онога ко се одриче пута,
а умреће онај ко мрзи прекор.

11 Пред Господом су и Свет мртвих и трулеж мртвих,
а камоли срца људских потомака.

12 Подругљивац не воли онога који га кори
и не иде код мудрих људи.

13 Весело срце ведри лице,
жалосно срце слама дух.

14 Разборито срце тежи знању,
а уста се безумника безумљем хране.

15 Немили су сви дани невољника,
а човек се доброг срца гости непрестано.

16 Боље је и мало у богобојазности,
него благо силно и са њим стрепња.

17 Бољи је тањир поврћа у љубави,
него утовљени во у мржњи.

18 Гневан човек распаљује свађу,
а смирени човек утишава сукоб.

19 Пут ленштине је обрастао трњем,
а пут је честитих поравнан.

20 Мудар син радује оца,
а безуман човек презиру мајку своју.

- 21 Безумника радује безумље,
а разборит човек равно иде путем.
- 22 Науми се изјалове кад нема савета,
а остваре с мноштвом саветника.
- 23 Човек се радује кад одговори *тачно*;
како је добра реч у право време!
- 24 Стаза живота за разумног према горе води,
и не да му према доле, у Свет мртвих да скрене.
- 25 Господ руши кућу гордих људи
и јача међу удовице.
- 26 Намере зликовца гадне су Господу,
а чисте су му речи љубазности.
- 27 Кући својој беду наваљује ко нечасно и лакомо
стиче,
а живеће онај човек ком се мито гади.
- 28 Срце праведника промишља одговор,
а уста покварених људи злом бљују.
- 29 Господ је далеко од покварењака,
а слуша молитву праведника.
- 30 Бистар поглед и срце весели,
а добре вести подмлађују кости.
- 31 Ухо које слуша поуку живота,
трајаће у друштву мудрих људи.
- 32 Ко не мари за опомену, презише сам себе,

а ко слуша укор стиче разборитост.

- ³³ Богобојазност је поука мудрости,
а пре части долази понизност.

16

- ¹ Човек нешто срцем намерава,
али од Господа је језика одговор.
- ² У очима својим човеку су чисти путеви,
али Господ проверава намере срца.
- ³ Своја дела препусти Господу
и учврстиће твоје науме.
- ⁴ Господ је начинио све за своју сврху,
па чак и злобника за дан страдања.
- ⁵ Господу је мрско свако узносито срце.
Нема сумње да тај неће проћи некажњено.
- ⁶ Милошћу и истином откупљује се кривица
и богобојазност одвраћа од зла.
- ⁷ Када су Господу мили човекови путеви,
он га и са непријатељима његовим мири.
- ⁸ Боље је и мало, а по правди,
него обиље стеченог, а по неправди.
- ⁹ Срце човеково смера својим путем,
али Господ усмерава његове кораке.
- ¹⁰ Цар пресуђује надахнутом објавом
и одлуке му нису неправедне.

- 11 Праведне су Господње мере и теразије,
сви тегови у торби његово су дело.
- 12 Гадост је кад цареви покварено раде,
јер се праведношћу учвршћује престо.
- 13 Цареви цене правдољубива уста,
они воле оног ко искрено збори.
- 14 Царева је срџба као весник смрти
и мудар је човек гаси.
- 15 Живот је у ведрини царевог лица,
наклоност је његова као облак пролећне кише.
- 16 Колико је боље тежити мудрости него злату,
тежити умности више него тежити сребру!
- 17 Пут честитих је одвраћање од зла,
живот свој чува онај ко свој пут сачува.
- 18 Пред пропашћу иде понос
и пред падом иде дух надмени.
- 19 С понизнима боље бити понизан,
него плен делити с бахатима.
- 20 Добро налази ко на реч припази
и како је благословен онај ко се у Господа поузда!
- 21 Промућурним зову оног срца мудрог
и љубазне усне су уверљивије.
- 22 Врело је живота проницљивост онима што је имају,
а безумље је шиба безумнима.

- 23 Срце мудроме даје шта ће да каже
и уснама његовим јача убедљиву поуку.
- 24 Медено саће су речи љубазне,
сласт су души и здравље костима.
- 25 Неки пут пред човеком као да је прав,
али завршава на путевима смрти.
- 26 Себи ради ко год да ради,
јер га гладна уста нагоне на то.
- 27 Ништарија ископава зло
и усне су му попут ватре која прљи.
- 28 Сплеткарош сплетке сплиће
и клеветник раздваја блиске пријатеље.
- 29 Насилник мами ближњег свога
и грозним га путем води;
- 30 намигује очима и гадости смишља,
стиска уста и зло постиже.
- 31 Прелепа је круна коса седа
кад се нађе на праведном путу.
- 32 Бољи је дуготрпљив човек од јунака,
и онај који собом влада од освајача града.
- 33 У крило се коцка баца,
али од Господа долази свака одлука њена.

17

- 1 Бољи је и залогај сувог хлеба у спокоју,
него кућа пуна жртвеног меса у свађи.

- 2 Честити слуга ће владати над нечасним наследником
и делиће наследство са браћом.
- 3 Топионица је за сребро и пећ је за злато,
а Господ испитује срца.
- 4 Злотвор пази на усне зликовачке,
а заводник слуша језик раздора.
- 5 Ко се руга сиромашу срамоти му Саздатеља,
некажњено неће проћи ко ликује због пропасти.
- 6 Унуци су старцима ко круна
и дика су родитељи деци.
- 7 Будали не стоје усне беседничке,
а камоли кнезу усне лажљивице.
- 8 Мито је за даваоца као драги камен,
јер му чини да успева где се год окрене.
- 9 Ко преступ покрива, тежи љубави,
а ко причу препричава раздваја блиске пријатеље.
- 10 Укор разумнога пронице дубоко,
више него неразумног стотину удараца.
- 11 Зликовцу је само до метежа стало,
али ће му бити послан сурови посланик.
- 12 Боље је човеку да набаса на медведицу којој су
отели медведиће,
него на безумника у лудости његовој.

- 13 Ко на добро злом узвраћа,
никада му од зла неће починути кућа.
- 14 Ко препирку отпочиње, тај бујицу ослобађа.
Зато се заваде клони пре него што шикне.
- 15 И онај што оправдава кривог и онај што окривљује
правог –
обојица су мрски Господу.
- 16 Чему благо у руци немудрог,
кад намере нема да мудрост затражи?
- 17 Пријатељ воли у свако доба,
а и брат се за невољу рађа.
- 18 Неразуман човек руку пружа
и сигурно јамчи за ближњег свoga.
- 19 Ко воли раздор воли и преступ,
посрнуће тражи ко подиже врата своја у висине.*
- 20 Човек срца поквареног не налази добро,
а коме је поган језик у невољу пада.
- 21 Жалостан је ко роди безумног
и нема радости оцу неурога.
- 22 Весело срце добро здравље даје,
а дух потиштени суши кости.
- 23 Покварењак прима мито из недара
да поквари стазе праведности.

* **17:19** Древна слика људи који своја врата, своја уста охоло разјапљују.

- 24 Мудрост је пред лицем разумног човека,
а очи безумног на крају су земље.
- 25 Будаласти син туга је свом оцу,
огорчење оној што га је родила.
- 26 Није добро глобити праведника
ни шибати честите због правде.
- 27 Истински је мудар човек штедљив на речима,
а ко је племенитог духа разуман је човек.
- 28 И безумник чак се чини мудрим када ћути,
кад затвара усне своје разумним га држе.

18

- 1 За жељом својом жуди саможиви човек,
на мудрост се сваку изнервира.
- 2 Безумник не ужива у разборитости,
него у разоткривању свога срца.
- 3 Када дође зао човек долазе и презир
и брука са срамотом.
- 4 Дубоке су воде речи у устима људским
и врело мудрости поток је набујали.
- 5 Страшно је држати страну неправеднику
да би праведнику одузели правду.
- 6 У свађу срљају усне безумника
и батине му уста призивају.
- 7 Безумника руше сопствена уста

и усне му живот вребају.

⁸ Речи клеветника су као посласице
што у стомак клизе.

⁹ Ко је лењ у послу своме
побратим је великом расипнику.

¹⁰ Име је Господње моћна кула
у коју се на висину склања праведник.

¹¹ Богатство је богатоме попут утврђења,
попут зида високога у машти његовој.

¹² Срце се човека узнесе пред пропаст,
а пре части долази понизност.

¹³ Будаласт је и срамотан онај
који узвраћа реч пре него је чуо.

¹⁴ С болешћу се својом носи дух у човеку.
Али ко се носи с духом утученим?

¹⁵ Знању тежи срце промућурног,
а и ухо мудрог предано је њему.

¹⁶ Човек даром себи пут отвара
и он га одводи пред велике људе.

¹⁷ У праву је ко је први у својој парници,
али онда дође његов ближњи па га испитује.

¹⁸ Жреб прекида размирице
и неслогу међу моћницима.

- 19 Увређени брат је тврђи од утврђеног града
и размирице су као решетка тврђаве.
- 20 Плодом уста својих сити човек стомак свој,
сити га плодом усана својих.
- 21 Језик влада и животом и смрћу;
ко га воли, јешће његов плод.
- 22 Ко нађе жену, нашао је благо,
благодат је добио од Господа.
- 23 Молећиво сиромаш беседи,
а богаташ оштро одговара.
- 24 Човек с много пријатеља може и да страда,
али има пријатеља приснијих од брата.

19

- 1 Бољи је и сиромаш што честито живи,
него човек нечистих усана и безумник.
- 2 И човек без знања је opak
и онај што срља, тај лута.
- 3 Лудост човеку подрива пут
и срце му се на Господа гневи.
- 4 Богатство доноси много пријатеља,
а сиромаш је напуштен од свог пријатеља.
- 5 Лажљив сведок неће проћи без казне
и ко лажи шири избавити се неће.
- 6 Многи се додворавају великодушном

и сви су пријатељи са дарежљивим.

⁷ Сирوماха мрзе сва браћа његова,
његови га пријатељи још више напуштају!
Он их тражи,
дозива их, а њих нема.

⁸ Ко срце испитује, самог себе воли;
ко се држи разборитости проналази добро.

⁹ Лажљив сведок неће проћи без казне,
настрадаће тај што лажи шири.

¹⁰ Будаластом раскош не пристаје,
а камоли служи да влада главарима.

¹¹ Човекова обазривост чува га од срџбе,
на част му је да пређе преко увреде.

¹² Царева је срџба лавић који риче,
а његова наклоност је ко роса по трави.

¹³ Безуман син упропаштава оца свога,
а женине су свађе као стално прокишњавање.

¹⁴ Кућа и имање наследство су од отаца,
а од Господа је жена обазрива.

¹⁵ Лењост води у дубоки сан,
а докони ће гладовати.

¹⁶ Живот свој чува ко заповест држи,
а умреће онај ко презире путеве своје.

¹⁷ Господу позајмљује ко даје сирوماху,

он ће да му узврати за то добродетелство.

- 18 Сина свога кажњавај докле има наде,
али срцем не пожели да га до смрти доведеш.
- 19 Бесан човек плаћа глобу
и ако га од ње спасеш, мораћеш то поново да
радиш.
- 20 Слушај савет и прихвати укор
да постанеш мудар у зрелим данима.
- 21 У срцу човека многе су намере,
али Господњи се наум остварује.
- 22 Оданост је пожељна за човека *;
боље и сиромашан него лажљив.
- 23 Богобојазност значи живот,
па испуњен човек почиња непохаран злом.
- 24 Ленштина умаче руку у чанак,
али је устима својим не приноси.
- 25 Шибай подругљивца па ће лаковерни постати
мудар,
прекори разумног и схватиће поуку.
- 26 Ко оца злоставља и тера мајку,
син је који доноси бруку и срамоту.
- 27 Сине, престани, и слушај укор
да не застраниш од поука знања.

* **19:22** Овај део стиха може да се преведе и овако: *Човеку је на срамоту његова похлепа.*

28 Безвредан се сведок руга правди
и уста злих људи прождиру злобу.

29 За подсмеваче спремљена је казна
и батина за леђа безумника.

20

1 Вино је подсмевач и жестоко пиће свађалица,
немудар је ко се због њих тетурa.

2 Царево је насиље као рика лавића,
ко га раздражује себи самом шкоди.

3 На част је човеку да се клони свађе,
а сваки се безумник избежуми.

4 Кад је јесен – ленштина не оре,
кад је жетва – он проси и оскудева.

5 Дубока је вода замисао човековог срца,
ал' је црпсти може само човек разборити.

6 Многи људи објављују свима своју доброту,
али ко ће наћи оданог човека?

7 Праведник живи честитост своју
и како су само благословена деца након њега!

8 Цар који седи на судском престолу
погледом својим све зло расипа.

9 Може ли ко рећи: „Срце сам своје очистио,
чист сам од греха свога“?

10 Неједнаки тегови и мера двојака –

обоје су огавни Господу.

11 И дете се по делима својим препознаје,
да ли су му дела исправна и чиста.*

12 И ухо што чује и око што види,
и једно и друго створио је Господ.

13 Не воли спавање да не осиромашиш,
пробуди се и најешћеш се хлеба.

14 „Безвредно! Безвредно!“ – говори купац –
а онда се хвали када оде својим путем.

15 Постоји злато и мноштво драгуља,
али учене усне су као драгоцени накит.

16 Узми хаљину онеме што јамчи за туђинца,
и залог му узми кад јамчи за незнанца.

17 Човеку је слadak непоштени хлеб,
али су му после уста песка пуна.

18 Намере осмисли саветом
и мудрим вођењем ратуј.

19 Оговарач скита и одаје тајне,
зато се не петљај са брбљивцем.

20 Ко проклиње и оца и мајку,
светиљка му догорева у најцрњој тами.

* **20:11** Овај стих може и овако да се преведе: Чак и дете делима својим сакрива своје праве мотиве, да не знаш јесу ли му дела исправна и чиста.

- 21 У почетку нагло згрнуто наследство
остаје неблагословено на свом крају.
- 22 Немој рећи: „Узвратићу злу!“
Чекај Господа да те избави.
- 23 Господу су мрски неједнаки тегови
и страшне су теразије неједнаке.
- 24 Од Господа су човекови кораци,
па како би неко докучио свој властити пут?
- 25 Човеку је замка кад непромишљено каже да је
нешто посвећено,
а да после завете разматра.
- 26 Цар ће мудар развејати зликовце,
вршидбеним точком преко њих ће прећи.
- 27 Светиљка Господња је човеков дах,
испитује дубине нутрине.
- 28 Оданост и истина чувају цара,
он оданошћу остаје на престолу своме.
- 29 Младићу је част у његовој снази
а седа је коса достојанство старих.
- 30 Ране и маснице чисте од зла,
а шиба чисти дубине нутрине.

21

- 1 Ко потоци воде цареву је срце у руци Господњој,
он га води како њему годи.

- ² У сопственим очима човеку је чист сваки пут,
али Господ проверава намере срца.
- ³ Да се чини по праву и правди
Господу је милије од жртве.
- ⁴ Узносите очи и охоло срце
светиљка су покварених, а то је грех.
- ⁵ Намере марљивог једино обиљу воде,
а свих оних што срљају само сиромаштву.
- ⁶ Стицање богатства језиком лажљивим
је попут паре лелујаве; у смрт срљају такви.
- ⁷ Насилнике ће помести насиље њихово,
јер су одбили да чине по правди.
- ⁸ Крив је пут кривца,
а недужно је дело недужнога.
- ⁹ Боље је седети на углу крова
него са женом свадљивом у заједничкој кући.
- ¹⁰ За злом жуди душа злотвора,
самилост му ближњи његов не види у оку.
- ¹¹ Казни подругљивца, па ће лаковерни постати
мудар,
поучи разумног и схватиће поуку.
- ¹² Свеправедни мотри на кућу злога,
он обара зле у пропаст.
- ¹³ Ко затвара ухо своје од плача убогог
и сам ће плакати, а услишен неће бити.

- 14 Тајни поклон љутњу утишава
и мито у недрима поголему срџбу.
- 15 Праведнику је радост да ради по правди,
а језа је за оне што неправду раде.
- 16 Човек што залута с пута разумнога
завршиће у друштву покојних.
- 17 Сиромашан човек биће ко воли весеље,
ко вино и уље воли богат бити неће.
- 18 Злобник је откуп за праведника
и неверник за исправнога.
- 19 Боље бити и у земљи пустој,
него са женом свадљивом и горопадном.
- 20 Примамљиво благо и уље су у дому мудрог,
а безумни човек све то проћерда.
- 21 Ко правди и љубави тежи
налази и живот и правду и част.
- 22 Мудар се успиње у град јунака
и обара бедем њиховог уздања.
- 23 Уста своја и језик свој ко чува,
од невоља себе брани.
- 24 Бахати и охоли – име му подругљивац –
онај је што ради у обести безмерној.
- 25 Ленштину убија његова жеља,
јер одбија да ради рукама.

- 26 Он махнито тражи од јутра до сутра,
а праведник дели и не цицијаши.
- 27 Мрске су жртве злобника,
а још више кад их приноси у злоби!
- 28 Лажљиви сведок ће настрадати,
а човек који слуша с успехом ће да сведочи.
- 29 Злобник на лицу показује дрскост,
а честити пут свој разазнаје.
- 30 Ни мудрости ни знања,
ни савета нема насупрот Господу.
- 31 За дан боја коњ је спреман,
али победа је од Господа.

22

- 1 Боље је изабрати име него богатство големо
и благонаклоност је боља од сребра и злата.
- 2 И богаташ и сиромаш се срећу,
јер све их је Господ саздао.
- 3 Обазрив човек примети невољу, па се скрије,
а лаковерни иду даље и буду кажњени.
- 4 Обиље, част и живот су награда
за понизност и богобојазност.
- 5 Замке су и трње на стази подлаца
а од њих је подалеко онај који чува душу своју.
- 6 Васпитај дете за пут којим му ваља ићи

па и када остари од њега се одмакнути неће.

- ⁷ Богати влада сиромасима,
а ко зајми служи зајмодавцу.
- ⁸ Ко неправду сеје невољу ће жети,
сломиће се шиба гнева његовога.
- ⁹ Благословен биће дарежљиви,
јер даје сиромашу парче свога хлеба.
- ¹⁰ Отераш ли подругљивца, свађа престаће,
парничење и срамота нестаће.
- ¹¹ Ко воли чисто срце и милост му је на уснама
има цара за пријатеља.
- ¹² Очи Господње чувају знање,
он обара речи оних што неправду чине.
- ¹³ Ленштина говори: „Лав је на улици!
Заклаће ме наред трга!“
- ¹⁴ Јама дубока уста су блуднице,
у њу пашће онај на кога је Господ срдит.
- ¹⁵ Дечије је срце свезано безумљем
које шиба опомене надалеко од њега уклања.
- ¹⁶ И ко тлачи сиромаша да за себе згрне
и ко даје богатома, сигурно им следи немаштина.

Мудре приче

Прва прича

- ¹⁷ Приклони ухо, послушај речи мудрих људи

и срце приклони мом знању.

18 Јер ће ти бити задовољство да их држиш у себи,
да буду спремне на уснама твојим.

19 А да ти у Господу поуздање буде,
ја ти их данас објављујем, баш теби.

20 Нисам ли их за тебе записао
тридесет мудрих прича
кроз савете и знање;

21 да те упознам с истинитошћу поузданих речи,
како би узвратио поузданим речима онима који
те шаљу?

Друга прича

22 Не отимај сиромашу јер је сиромаш,
не сатири убогога на судским вратима.

23 Јер Господ ће бранити његов случај
и отеће душу онима што њима отимају.

Трећа прича

24 Не дружи се с разјареним,
не иди са бесним човеком;

25 јер ћеш навикнути на путеве његове
и себе ћеш уплести у замку.

Четврта прича

26 Не буди од оних који руку дају
и од оних који јамче за дугове.

27 Ако немаш довољно да платиш,
зашто да ти неко узме и постељу испод тебе?

Пета прича

28 Не помичи древни међаш
што су твоји преци поставили.

Шеста прича

29 Да ли си видео човека вештог у свом послу?
Пред царевима ће он стајати,

а неће стајати пред безначајним.

23

Седма прича

- ¹ Кад са владаром седаш да једеш
пажљиво размотри шта је пред тобом;
² нож ћеш ставити под грло своје
ако си алав.
³ Не жуди за његовим ђаконијама,
јер је то варљива храна.

Осма прича

- ⁴ Не напињи се да стекнеш богатство
и своје се памети прођи.
⁵ Пустиш ли на њега очи своје, гле њега нема,
јер је себи начинило крила попут орла,
што се вине у небеса.

Девета прича

- ⁶ Не једи храну саможивца,
не пожели ђаконије његове.
⁷ Јер како се он у себи прерачунава,
баш је такав када ти каже –
„Једи и пиј!“ –
а срце му није с тобом.
⁸ Избљуваћеш залогај који си појео,
проћердаћеш све љубазне речи своје.

Десета прича

- ⁹ Не говори ушима безумног,
јер ће презрети поруку твојих речи.

Једанаеста прича

- ¹⁰ Не помичи древни међаш,
не залази у њиве сирочади.
¹¹ Јер је јак њихов Откупитељ,

одбраниће њихов случај од тебе.

Дванаеста прича

- 12 Срце своје предај опомени,
своје уши поучним речима.

Тринаеста прича

- 13 Не ускраћуј казну детету,
јер неће да умре ако га и удариш шибом.
14 Туци га шибом
и душу му од Света мртвих спаси.

Четрнаеста прича

- 15 О, мој сине, ако ти је срце мудро
и моје се срце радује;
16 радује се нутрина моја,
кад ти усне честито говоре.

Петнаеста прича

- 17 Нек ти срце грешницима не завиди,
у богобојазности ти поваздан буди.
18 Нема сумње, будућност постоји,
твоја нада неће пропасти.

Шеснаеста прича

- 19 Сине мој, послушај и мудар буди,
своје срце ти на пут усмери.
20 Не дружи се са онима што се вином опијају,
са онима који ждеру месо.
21 Јер, осиромашеће и пијаница и изелица,
мамурлук ће их обући у дроњке.

Седамнаеста прича

- 22 Слушај оца свога што те је родио,
мајку своју не презири ни када остари.
23 Истину купуј и не продај
мудрост, прекор и поуку.
24 Јако се радује отац праведног сина,

ко је родио мудрог сина ужива у њему.

- 25 Нека се радују и отац твој и мајка твоја,
нека се весели она која те је родила.

Осамнаеста прича

- 26 Срце ми своје дај, сине мој,
и нека ти очи почивају на путевима мојим.
27 Јер блудница је дубока јама,
туђинка је узано ждрело.
28 Она је ко лопов што вреба из потаје
и међу мушкарцима умножава неверне.

Деветнаеста прича

- 29 Ко то кука? Ко то јечи?
Ко се свађа? Ко то приговара?
Ко има ране безразложне
и коме су закрвављене очи?
30 Онима што се излежавају крај вина,
онима што иду да пробају вино измешано.
31 Не гледај вино док се румени,
док се светлуца у чаши,
док лагано клизи.
32 Као змија на крају уједа,
као отровница убада.
33 Чудне ће призоре да виде очи твоје
и срце говориће лудорије.
34 Бићеш као онај што лежи усред мора,
као онај што лежи наврх јарбола.
35 *И рећи ћеш:* „Ударили су ме, а болестан нисам,
тукли су ме, осетио нисам.
Када ћу се пробудити
да поново потражим пиће?“

24

Двадесета прича

- ¹ Не завиди злима,
не пожели да си с њима;
² јер у срцу своје смишљају насиље,
најављују уснама невољу.

Двадесет прва прича

- ³ Мудрошћу се подиже кућа,
а разборитошћу је основана;
⁴ знањем су јој собе напуњене
сваким благом пожељним и вредним.

Двадесет друга прича

- ⁵ Човек ратник је јак,
али онај који зна јача снагу своју;
⁶ јер ћеш рат добити мудрим саветима
и победа је у многим саветницима.

Двадесет трећа прича

- ⁷ Висока је мудрост немудроме,
он уста своја не отвара на судским вратима.

Двадесет четврта прича

- ⁸ Ко је предан да зло смишља
назваће га сплеткарошем.
⁹ Грех су безумни науми
и подругљивац је одуран људима.

Двадесет пета прича

- ¹⁰ Клонеш ли у дану невоље,
клонуће и твоја снага.
¹¹ Спасевај оне које у смрт вуку,
извлачи оне што тетурају на погубљење.
¹² Јер, кажеш ли – „Али, ми то нисмо знали!“ –
неће ли схватити онај што прониче срца?
Неће ли знати онај који ти живот чува
и узвратити човеку по делу његовом?

Двадесет шеста прича

- 13 Једи мед, сине мој, јер је здрав
и непцу је твоме сладак мед из саћа.
14 Такво је познање мудрости души твојој
ако је пронађеш; тада будућност постоји
и твоја нада неће пропасти.

Двадесет седма прича

- 15 Не вребај ко зликовац у потаји на дом праведника
и коначиште његово не руши.
16 Јер падне ли праведник и седам пута, устаће,
а зликовац ће посрнути у невољи.

Двадесет осма прича

- 17 Не радуј се док се руши душманин твој,
кад посрне нека ти се срце не весели;
18 да Господ то не види и то буде зло пред њиме,
па са душманина повуче свој гнев.

Двадесет девета прича

- 19 Не жести се због злотвора,
не завиди зликовцима;
20 јер будућност не припада злотвору,
догорева светиљка зликовцу.

Тридесета прича

- 21 Бој се Господа, сине мој, баш као и цара;
не дружи се с бунтовнима;
22 јер изненадна долази њихова пропаст
и ко ће да сазна свршетак ове двојице?

Остале мудре приче

- 23 И ово се тиче мудрих људи:
Страхота је кад се гледа ко је ко на суду.
24 Наиме, ко каже зломе – „Ти си праведан!“ –
људи ће га проклињати,
народи га презирати.

- 25 А онима који га прекоре уживање ће бити,
на њих ће доћи благослов добра.
- 26 Усне воли онај ко узвраћа праведним речима.
- 27 Посао свој на пољу заврши,
припреми њиву своју, а онда изгради кућу своју.
- 28 Не сведочи без разлога против ближњег свога,
зар ћеш да обмањујеш уснама својим?
- 29 Не реци – „Како је он урадио мени, тако ћу и ја да
урадим њему.
Узвратићу му по делу његовом!“
- 30 Прошао сам поред поља ленштине
и поред винограда безумника.
- 31 И гле, у трње је све зарасло,
копривама све обрасло,
зид камени беше срушен.
- 32 Када сам то видео, срцем сам схватио,
видео сам и прихватио поуку:
- 33 Још мало снова, још мало дремежа,
још мало доконо да склопиш руке;
- 34 и доћи ће твоје сиромаштво као скитница
и немаштина као насилник.

Остале мудре приче

25

- 1 И ово су Соломонове мудре приче које су
преписали људи Језекије, Јудиног цара:
- 2 Божија је слава да сакрива ствари,
а цару је слава да ствар истражује.
- 3 Небо је високо, земља је дубока,
а и срца царска нико не истражи.

4 Уклони са сребра згуру
и ето га чанак за ковача:

5 уклони злога од цара
и у правди престо његов утврђен ће бити.

6 Пред царем се не величај
и не стој на месту великаша;

7 јер је боље да ти каже – „Горе дођи!“ –
него да те понизи пред племићем.

А то * што су ти очи виделе

8 не доводи журно на суђење,
јер шта ћеш када те на крају
посрами ближњи твој?

9 Реши спор са ближњем својим
и тајну другога не откривај;

10 да те не би осрамио онај који слуша
и зао глас остао на теби.

11 Благовремено казана реч
је попут златних јабука у сребрним чинијама.

12 Минђуша златна и украс од чистог злата
је укор мудрог онеме који слуша.

13 Као студен снега на дан жетве
је верни гласник оном ко га шаље –
освежава душу свога господара.

14 Попут облака и ветра без кише
човек је што се хвали даром недарованим.

15 Стрпљивошћу се наговара владар,
а и језик благи може кост да сломи.

* 25:7 Мисли се на племића из претходног стиха.

- 16 Кад нађеш мед, једи док се не наједеш,
јер ћеш га повратити ако се преједеш.
- 17 Нека ти је нога ретко у кући ближњег твога,
да те се не засити и не замрзи те.
- 18 Попут буздована, мача и стреле оштре
је човек који сведочи против ближњег свога, а
лажов је.
- 19 Зуб покварен и клецава нога
је поверење у издајника у дану невоље.
- 20 Као човек што хаљину скида по зимскоме дану
и као сирће на шалитри,
такав је онај који песме пева срцу жалосноме.
- 21 Ако је твој непријатељ гладан, нахрани га,
и ако је жедан, напој га водом.
- 22 Јер ако тако чиниш, згрнућеш жар угљени на
његову главу,
а Господ ће да ти плати.
- 23 Северац кишу доноси,
а језик оговарачки срдита лица.
- 24 Боље је седети на углу крова
него са женом свадљивом у заједничкој кући.
- 25 Што је студена вода души изнуреној,
то је добра вест из далеке земље.
- 26 Замућен извор и бунар зарушени
је праведник што тетуре пред неправедником.
- 27 Није добро преждрати се меда
и људима на част није да част своју траже.
- 28 Град проваљен и без зида

је човек који не зна себе самог да обузда.

26

- ¹ Као снег лети и киша о жетви,
тако част не стоји безумном.
- ² Као кад прхне врабац и ластва кад одлети,
тако и клетва не стиже без повода.
- ³ Бич је за коња, узде за магарца,
а батина за леђа безумног.
- ⁴ Не узвраћај безумноме по безумљу његовome,
да и сам не би био њему налик.
- ⁵ Узврати безумноме по безумљу његовome,
да сам себи не би био мудар.
- ⁶ Ноге своје сам сасеца, насиљем се поднапија
ко поруку шаље рукама безумног.
- ⁷ Како ноге висе одузетом,
таква је мудра прича у устима безумнога.
- ⁸ Камен у праћку веже
ко безумном почаст даје.
- ⁹ Трнова грана у руци пијанца
је мудра прича у устима безумнога.
- ¹⁰ Попут стрелца што рањава кога стигне,
такав је човек што унајмљује безумника
и онај што унајмљује пролазника.
- ¹¹ Враћа се пас на своју бљувотину
као што се и безумник враћа безумљу свome.
- ¹² Видиш ли човека који мисли за себе да је мудар?
Више је наде за безумника него за њега!
- ¹³ Ленштина говори: „Лав је на улици!
Лав је насред трга!“
- ¹⁴ На шаркама окрећу се врата,
а ленштина на кревету свome.

- 15 Ленштина умаче руку у чанак,
али је преуморан да устима својим је принесе.
- 16 Самом себи ленштина је мудрији
од седморице што разборито одговарају.
- 17 Пса за уши хвата
ко се у пролазу љути због туђе расправе.
- 18 Као махнитави што бакље,
стреле и смрт сеје,
- 19 такав је човек што вара ближњег свога,
па још каже: „Нисам ли се нашалио?!“
- 20 Када нема дрва и ватра се гаси,
када нема клеветника и свађа се стиша.
- 21 Угаљ је за жеравицу и дрво за ватру,
а човек свађалица да потпали свађу.
- 22 Речи клеветника су као послестице
што у стомак клизе.
- 23 Посребрена грнчарија –
то су усне углађене и зло срце.
- 24 Онај који мрзи скрива се уснама својим,
а у себи сакупља превару.
- 25 Не веруј човеку умилног гласа
коме је у срцу седмострука гадост.
- 26 Он се скрива, мржњу прикрива,
али ће се разоткрити у збору поквареност
његова.
- 27 Ко јаму копа, сам у њу пада
и ко камен ваља, на њега се сваља.
- 28 Лажљив језик мрзи оне које дроби
и уста ласкава рушевине праве.

27

- ¹ Не хвали се сутрашњим даном,
јер не знаш шта доноси тај дан.
- ² Други нек те хвали, а не ти себе самог;
незнанац, а не усне твоје.
- ³ Тежак је камен и песак је тежак,
али од обоје је тежи безобразлук безочнога.
- ⁴ Окрутан је бес, срџба је горопадна
и са љубомором ко да се суочи?
- ⁵ Јавни укор је бољи
од тајне љубави.
- ⁶ Поузданије су модрице од онога који те воли
од многих пољубаца онога који те мрзи.
- ⁷ Сита душа саће меда гази,
а гладној је души слатко и све горко.
- ⁸ Попут птице протеране из гнезда,
такав је и човек протеран из свог завичаја.
- ⁹ Уље и мирис драги су срцу
и слadak је пријатељ који од срца саветује.
- ¹⁰ Не напуштај пријатеља и пријатеља свог оца;
не одлази у дом свога брата на дан своје невоље;
бољи је сусед који је близу, него брат који је
далеко.
- ¹¹ Мудар буди, сине мој, и срце ми развесели,
па да могу подругљивцу речју да узвратим.

- 12 Обазрив човек примети невољу, па се скрије,
а лаковерни иду даље и буду кажњени.
- 13 Узми хаљину ономе што јамчи за туђинца,
и залог му узми кад јамчи за туђинку.
- 14 Ко од раног јутра свога ближњег благосиља на сав
глас,
то ће му се рачунати као клетва.
- 15 Жена свадљива је попут сталног прокишњавања
по кишном дану.
- 16 Ко њу обуздава, ветар обуздава
и као да држи уље у десници.
- 17 Гвожђе се о гвожђе оштри,
а човек се оштри о човека.
- 18 Од смоквиног плода јешће ко се за њу брине;
поштован ће бити онај који штити свога
господара.
- 19 Као што се лице одсликава у води
тако се и срце човека у човеку види.
- 20 Као што су и Свет мртвих и трулеж мртвих
незасити,
тако су незасите и очи човека.
- 21 Топионица је за сребро и пећ је за злато,
а човек се искушава похвалама које прима.
- 22 Истуцаш ли тучком неразумног
са прекрупом у авану,
његова се лудост неће скинути са њега.
- 23 Своје стадо добро пази,

- побрини се добро за крда своја;
24 јер иметак не траје довека,
а ни круна кроз сва поколења.
25 Коси се трава да нова никне,
сакупи се сено по брдима;
26 јагњад те облаче,
а јарцима плаћаш за поља.
27 Тад имаш обиље козјег млека себи за храну,
за храну укућана, за живот слушкиња својих.

28

- 1 Неправедник бежи, а нико га не гони,
а праведник је као лавић храбар.
2 Земља због преступа има многе главаре,
али траје дуго са човеком поученим и разумним.
3 Сиромах који убогога тлачи
је као пљусак који носи, а рода не доноси.
4 Злог хвале они који Закон* заборављају,
а на њих су кивни они који Закон чувају.
5 Злотвори не схватају правду,
а све разуме онај што Господа тражи.
6 Бољи је и сиромах који часно живи
од богаташа што нечасно живи.
7 Разуман је син који Закон држи,
а свог оца срамоти онај што се дружи с
изелицама.

* **28:4** Осим значења Закон јеврејски израз *тора* се односи и на поуку, упутство у смислу ширем од Мојсијевог Закона.

- 8 Ко иметак себи згрђе од камате и зеленаштва,
сакупља ономе који је милостив убогима.
- 9 Ухо своје ко одврати и не слуша Закон,
његова је молитва одвратна.
- 10 У своју ће јаму пасти
ко заводи праведне на пут зла,
а добро ће беспрекорни да наследе.
- 11 Богати је себи самом мудар,
али га разумни сиромах истражује помно.
- 12 Велика је слава у радости праведника,
а када се зли осиле, човек се сакрива.
- 13 Ко сакрива сагрешења своја, нема му напретка;
помилован бива ко се због њих каје и одриче их
се.
- 14 Блажен ли је човек што је стално на опрезу,
а у зло ће пасти онај што је срце своје скаменио.
- 15 Лав што риче, медвед распомамљен,
такав је и злобни владар убогом народу.
- 16 Големи је изнуђивач неразборит владар,
а ко се гнуша изнуђеног добитка продужава своје
дане.
- 17 Крвопролићем оптерећен човек хрли јами
и нека му нико не помогне.
- 18 Избављен ће бити онај што беспрекорно живи,
а у трену пашће онај што нечасно живи.

- 19 Изобилје хране има онај који своју земљу ради,
а изобилје сиромаштва онај који тежи
безвредним стварима.
- 20 Веран ће човек обилно бити благословен,
а некажњено неће проћи ко срља да се обогати.
- 21 Страхота је кад се гледа ко је ко,
јер ће човек да сагреши и за парче хлеба.
- 22 Шкртица срља да се обогати,
а и не зна да му стиже оскудица.
- 23 Већу благонаклоност напослетку налази онај који
кори човека
него онај који ласка језиком.
- 24 Ко поткрада мајку своју и оца својега,
па још каже да ту греха нема,
тај се дружи са целатом.
- 25 Бахат човек отпочиње свађу,
а напредује ко се узда у Господа.
- 26 Безуман је човек што верује срцу своме,
а ко мудро живи избављен ће бити.
- 27 Нема оскудице ко сиромашу пружа,
а ко са њега скреће поглед препун је проклетства.
- 28 Када се осиле зликовци, свако се склања,
а када страдају, множе се праведници.

29

- 1 Када тврдоглави још више отврдоглави упркос карању,
сломиће се ненадано и неће му бити лека.
- 2 Кад се множе праведници, народ се радује,
а кад зликовац завлада, народ уздише.
- 3 Оца свог радује човек који воли мудрост,
а с блудницом ко се дружи, иметак свој ружи.
- 4 Цар по правди земљу гради,
а грамзиви тлачитељ је разграђује.
- 5 Човек што ласка ближњем своме
мрежу шири ногама његовим.
- 6 У греху је замка зликовачка,
а праведник кличе и весели се.
- 7 Праведник разуме случај сиромаша,
а неправедник за ту ствар не мари.
- 8 Подсмевачи град разјаре,
а мудри стишавају гнев.
- 9 Кад се mudar човек суди с човеком немудрим,
љутио се ил' смејао, починка му нема.
- 10 Крвници мрзе човека без мане,
а праведни му душу штите.
- 11 Сву ћуд своју истреса безумник,
а mudar се повлачи и стишава.
- 12 Владар који слуша лажи

имаће за слуге све саме зликовце.

¹³ И сирوماху и тлачитељу једно је заједничко:
обојици Господ просветљује очи.

¹⁴ Довека ће стајати престо цара
што убогом суди по истини.

¹⁵ Шиба прекора доноси мудрост,
а дете распуштено срамоти своју мајку.

¹⁶ Кад се зловници умножавају, умножавају се и
греси,
али ће праведници гледати њихову пропаст.

¹⁷ Опомени свога сина и донеће ти спокој,
и донеће радост души твојој.

¹⁸ Где виђења нема, народ се разузда;
а како је благословен човек што се поуке држи!

¹⁹ Речима се не поправља слуга,
јер ако их и разуме, он се не одазива.

²⁰ Видиш ли човека брзоплетог у говору?
Више је наде за безумног него за њега.

²¹ Ко свом слуги од малена повлађује
за невољу крај му спрема.

²² Разјарени свађу започиње,
горопадни обилује гресима.

²³ Бахатост унижава човека,
а понизни завређује част.

- 24 Ко се дружи са лоповом мрзи душу своју,
јер он чује клетву, али је прећути.
- 25 Страх човеку замку поставља,
а збринут је онај што се у Господа узда.
- 26 Многи траже владареву наклоност,
али од Господа је правда за човека.
- 27 Неправедник је мрзак праведницима,
а злобницима је мрзак човек честитог живота.

Агурове приче

30

- 1 Поруке Агура, Јекајевог сина,
пророштво овог човека казано Итилу,
Итилу и Укалу.
- 2 „Елем, ја сам простији од било кога
и немам памети људске;
- 3 нисам се поучио мудрости
и знање Светог немам.
- 4 Ко се то успео на небеса па сишао?
Ко је сабрао ветар у шаке своје?
Ко је то увио воде у плашт?
Ко је поставио све земљине крајеве?
Како му је име
и како му се син зове,
знаш ли?
- 5 Свака је Божија реч опробана.
Он је штит онима који у њему уточиште налазе.
- 6 Не додаји речима његовим
да те не би прекорио,
да се не би показало да си лажов.

7 Две ствари од тебе тражим,
не ускрати ми их док сам жив:
8 бескорисну, лажљиву реч од мене удаљи;
не дај ми сиромаштва и богатства,
дај ми хлеба да једем тек да се наједем;
9 да се не бих заситио, па се одрекао
и рекао 'Ко је Господ?'
Или да не бих осиромашио, па крао
и ружио име Бога свога.

10 Не клевети слугу господару његовом
да те не би проклињао, па би крив био.

11 Неки сој проклиње оца свога
и мајку своју не благосиља.

12 Неки је сој себи самом чист
па од измета свог остаје неопран.

13 О, како неки сој уздиже очи
и како му је поглед надмен!

14 Неком су соју зуби ко мачеви
а вилице ко ножеви,
да са земље прождеру убоге
и несрећнике људског рода.

15 Пијавица има две ћерке –
Дај и Дај.

Три су ствари незасите
и четири никада не кажу 'Доста!':

16 Свет мртвих,
јалова утроба,
земља воде никад сита
и ватра што не каже 'Доста!'

17 Око што се оцу руга

и презиरे послушност мајци,
искључаће поточни гаврани
и појешће орлићи.

18 Три су ми ствари зачуђујуће
и четири су ми непознате:
19 орлов лет по небесима,
пузање змије по стени,
пловидба лађе посред мора
и пут мушкарца са девојком.

20 А пут жене прељубнице је овакав:
она једе, обрише уста па каже:
'Никакво зло нисам урадила!'

21 Под три ствари земља се потреса
и четири не може да носи:
22 слугу када се зацари,
будаду кад је сита хлеба,
23 невољену, а удату жену,
и слушкињу кад замени газдарицу своју.

24 Четири су створа малена на земљи,
а опет су преко мере учињена мудрим:

25 мрави, нејак народ,
али лети себи припремају храну;

26 дамани, нејак народ,
али дом свој на стенама праве;

27 скакавци, иако без цара,
ал' сви лете у поретку;

28 гуштер, иако га с обе руке хваташ,
ено га у одајама царским.

29 Три су створа корака поносног
и четири што отмено газе:

³⁰ лав, од свих звери јачи, ни пред чим не узмиче;

³¹ петао када се шепури,
јарац
и цар са војском поред себе.

³² Ако си будаласт био себе уздижући,
ако ли си сплеткарио,
руку на уста стави.

³³ Јер када се млеко бућка, настаје масло;
и када се нос истрља, крв процури;
а када бес ускипи, то доноси свађу.“

Приче цара Лемуила

31

¹ Поруке цара Лемуила, пророштва којим га је поучила његова мајка:

² „Чуј, сине мој! Чуј, сине утробе моје!
Чуј, сине завета мојих!

³ Не дај своју снагу женама,
ни путеве своје онима што руше цареве.

⁴ Није за цареве, Лемуило,
није за цареве да пију вино
и за владаре склоност жестоком пићу.

⁵ Да не би уз пиће заборавили шта су одредбе,
па онда ускратили право свим ојађенима.

⁶ Жестоко пиће остави за умирућег
и вино за унесрећену душу.

⁷ Нека такав пије, нека заборави своју беду
и свог јада нека се не сећа.

⁸ Говори уместо безгласног
и заступај све људе који умиру.

9 Говори и суди праведно,
одбрани право сиромаша и убогог.“

Честита жена

10 Ко да нађе честиту жену?

Таква вреди много више од драгуља.

11 У њу се поуздаје срце њеног мужа
и неће остати без добитка.

12 Добро, а не зло она му чини
кроз све дане живота свога.

13 Прихвата се вуне и лана
па ужива у раду руку својих.

14 Она је попут трговачких галија,
јер издалека доноси себи хлеба.

15 Диже се док је још мркло,
храну дели укућанима
и послове слушкињама својим.

16 Разгледа њиву па је купи,
од зараде својих руку сади виноград.

17 Одважно се прихвата посла
и мишице своје јача.

18 Увиђа да добро зарађује
и светиљка јој се по ноћи не гаси.

19 Рукама се преслице дохвата,
длановима прихвата вретено.

20 Сиромашу отвара шаку,
руке пружа убогоме.

21 Не страхује за укућане када је снег,
јер сви у дому носе двоструку одећу*.

22 Покриваче себи шије
и одећу од танкога платна и скерлета.

23 Познаје се њен муж на вратима
када седи са старешинама земље.

* **31:21** Ово је превод према Септуагинти, а према јеврејском тексту реч је о *гримизној одећи*.

- 24 Она шије ланене кошуље и продаје их,
појасевима снабдева трговце.
- 25 Облачи се у част и у дику
и смеје се дану што долази.
- 26 Мудро отвара уста своја,
а на језику су јој поуке истине.
- 27 Надгледа како јој укућани живе
и не једе хлеб у доколици.
- 28 Синови њени се дижу и благосиљају је,
а њен је муж хвали:
- 29 „Честите су многе жене
али ти их све надмашујеш!“
- 30 Допадљивост је заводљива и лепота је пролазна,
али ће хваљена бити жена која се Господа боји.
- 31 Подајте јој нешто од плода њених руку
и нека је на вратима града хвале дела њена!

Biblica® Нови српски превод, слободна права
The Holy Bible in the Serbian language, Biblica® Open
New Serbian Translation Cyrillic 2017

copyright © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Language: Српски/ Srpski (Serbian)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Нови српски превод, слободна права™

Ауторска права © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Biblica® Open New Serbian Translation™

Copyright © 2005, 2017 by Biblica, Inc.

“Biblica” је заштићени знак регистрован од стране Biblica, Inc у Заводу за патенте и жигове Сједињених Америчких Држава. Користи се са дозволом.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trade-mark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

Ово Свети писмо или „Дело“ је доступна под међународном лиценцом Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Да бисте видели ову лиценцу, посетите <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> или пошаљите писмо на адресу: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

“Biblica” је заштићени знак регистрован од стране Biblica, Inc. Сваки пут када користите жиг Biblica® морате да имате писану дозволу од Biblica, Inc. Имате дозволу да копирате и дистрибуирате ово дело, све док га не мењате и задржавате наслов какав јесте, који укључује заштићени знак “Biblica®”. Измене или превођење овог дела ће створити изведено дело, које ће захтевати да уклоните заштићени знак Biblica®. Када објавите ово изведено дело, морате да наведете које сте промене направили тамо где људи могу да их виде, на пример на интернет страници. Такође, морате да покажете одакле је оригинално дело: „Оригинално дело Biblica, Inc. је бесплатно доступно на www.biblica.com и open.bible.”

Без обзира да ли користите ово дело без промена или направите изведено дело, изјава о ауторским правима мора да буде наведена на насловној страни или страни о ауторским правима дела/произведеног дела на следећи начин:

Biblica® Нови српски превод, слободна права™

Ауторска права © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Biblica® Open New Serbian Translation™

Copyright © 2005, 2017 by Biblica, Inc.

“Biblica” је заштићени знак регистрован од стране Biblica, Inc у Заводу за патенте и жигове Сједињених Америчких Држава. Користи се са дозволом.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trade-mark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Такође, морате да понудите свој изведени рад користећи исту лиценцу (CC BY-SA) и правила.

Уколико желите да обавестите Biblica, Inc. у вези са вашим преводом овог дела, молимо вас да нас контактирате на <https://open.bible/#feedback>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Нови српски превод, слободна права™

Ауторска права © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Biblica® Open New Serbian Translation™

Copyright © 2005, 2017 by Biblica, Inc.

“Biblica” је заштићени знак регистрован од стране Biblica, Inc у Заводу за патенте и жигове Сједињених Америчких Држава. Користи се са дозволом.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trade-mark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/#feedback>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 20 May 2025 from source files dated 21 May 2025

c1df326b-f9ae-5728-a9ee-0b561c122248